

SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA SVOJOJ DUHOVNOJ DECI O VASKRSU
2001. GODINE

PAVLE

po milosti Bozjoj

Pravoslavni Arhiepiskop pecki, Mitropolit beogradsko-karlovacki i Patrijarh srpski sa svim arhijerejima Srpske Pravoslavne Crkve - svestenstvu, monastvu i svim sinovima i kcerima nase svete Crkve: blagodat, milost i mir od Boga Oca, i Gospoda naseg Isusa Hrista, i Duha Svetoga, uz najradosniji pozdrav:

HRISTOS VASKRSE! VAISTINU VASKRSE!

...Sine covecji, hoce li oziveti ove kosti?...Gle, Ja cu metnuti u vas (suhe kosti) duh, i ozivece. I metnucu na vas zile, i oblozicu vas mesom, i navuci cu na vas kozu, i metnuti u vas duh, i ozivecete, i poznacete da sam Ja Gospod. .. I poznacete da sam Ja Gospod kad otvorim grobove vase, i izvedem vas iz grobova vasih, narode Moj. (Jez. 37,3, 5-6. i 13.)

Ako bi bilo potrebno da celokupnoj nasoj veri pravoslavnoj odredimo centar, naznacimo samu sustinu, odgovor bi bio da je to Vaskrsli Gospod nas Isus Hristos. Ako bi bilo potrebno odrediti dan koji po svom znacaju nadilazi ostale dane, onda bi to bio danasnji dan: dan prvi, dan jedini, dan koji prevazilazi nase uobicajeno merenje vremena; „dan osmi“ - kako se naziva u starim hriscanskim spisima, dan u kojem ne postoji nista tamno; koji nema senke, vec je sav izatkan i ispunjen svetloscu; dan koji nas preispunjava nadom, jer je ikona buducega veka. Ovaj je dan „ stanje koje ce slediti sadasnjem vremenu, beskrajni dan koji ne poznaje ni vece ni jutro, onaj vek neprolazni koji ne zalazi“, kaze Sveti Vasilije Veliki.

Danasnja svetlost Vaskrslog Hrista nam dolazi iz groba... ali sada praznog groba. Ad i Nebesa, grob i Vaskrsenje, zlo i dobro, smrt i zivot jesu krajnje tacke jedne iste tajne, najvece i najdublje tajne

Ljudskog postojanja. Ukus i iskustvo zla u nama i oko nas i smrti kao vrhunca zla su rane koje nisu mimoisle nijednu generaciju ljudskog roda, od Adama do danas, kao sto ne mimoilaze ni nas, a nece mimoici ni nase potomke. Smrt je „tamno“ ogledalo u kojem se ogleda nase postojanje. U njemu bolno vidimo ko smo i sta smo. U tom tamnom ogledalu naseg postojanja vidimo da na kraju puta svakoga od nas ceka nezasita i vecno gladna smrt koja ne odnosi samo nasa tela, nasu biolosku egzistenciju, vec unistava i nasu licnost, sve ono i sve one koje smo voleli, sve nase zelje i ideale. Uostalom, ako bi se sa svojim bioloskim nestajanjem covek jos i mogao pomiriti kao opstim zakonom u svekolikoj tvorevini, sa razgradnjom i unistenjem covekove licnosti nijedan covek se ne moze pomiriti. Primirje sa smrću i zlom koje joj prethodi znaci priznanje poraza; znaci da je covek - i to svaki covek bez obzira na njegovu drustvenu moc i drustveno priznanje - u sustini svojoj neuspesan i tragican. Tragicnost naseg postojanja je takodje iskustvo koje prati svaku generaciju ljudskog roda. Protiv toga se moze boriti na razne nacine: mozemo prihvatiti kao „zakon“ svakog ljudskog bica, i time objaviti antropologiju pesimizma i gubitak svake zivotne nade; mozemo to zanemariti, ili proglasiti nekorisnim, nepotrebim, pa cak i stetnim po ljudske zivote. Jer, zasto da razmisljamo o necemu sto ce svakako doci i odneti sve ono sto je lepo, ali prolazno, u ljudskom zivotu? Citava savremena masovna kultura koja nas zapljuskuje sa svih strana i oblikuje nas zivot -a posebno zivot nasih mladih generacija - mnogo vise od svih drustvenih institucija zajedno upravo ka tome cilju stremlje: zivi brzo, zgrabi i iskoristi svoju zivotnu priliku, jer ce doci starost i onda ce biti kasno. Obozavanje mladosti, snage, lepote, zdravlja, moci i bogatstva stvara jedan novi vid idolopoklonstva savremenog sveta - ali i dovodi do nove diskriminacije. Jer, sta sa onima koji nisu ni zdravi, ni mocni, ni snazni ni lepi?! Jesu li oni ljudi drugog reda, koji prosto zasluuju da se nadju na drustvenim marginama? Ideal - posebno mladima - postaju ljudi koji su na brz (cesto na kriminalan i nemoralan) nacin stekli popularnost i koji su nosioci savremenog zivotnog stila i „filosofije“! Zlo je postalo „popularnije“ od dobra; a sama tajna ljudskog postojanja svedena je na laku zabavu i razbibrigu.

Svako ko se - makar i povrsno - bavi proucavanjem biblijskih tekstova primetice neizostavno svojstvo Bozje, koje prevladjuje na stranicama i Starog i Novog zaveta: Bog je zivot, i jedini Izvor zivota. Prema tome, u centru nase vere se nalazi Zivot, bas kao sto je i danasnji dan preispunjen upravo svetloscu zivota. Danasnja radost i danasnji Praznik je praznik zivota; a to je ono cega je covek najvise zeljan: punoce zivota koji nadilazi raspadanje i propast! Smrti praznujemo unistenje, Ada razrusenje i zivota vecnog pocetak, pevamo danas!

Ad je razrusen, nije zaobidjen, potisnut ili naivno zaogrnut plastom radosti i praznika! Stajao je gospod nas oci u oci sa svim zlom ovoga sveta; stajao je oci u oci sa smrću, osetio je na Svom ljudskom telu, bio polozen u grob, ali Ga on nije zadržao. Tragika i smrt jesu i ostaju sastavni elementi ljudskog postojanja. Ne govori nam Hristos da nas ta casa moze mimoici... bas kao sto ni On nije zeleo da ga ona mimoidje: Oce moj, ako je moguće, neka me mimoidje ova casa; spasi Me od casa ovoga - ali ne kako ja hocu, nego kako Ti; zato i dodjoh u ovaj cas (sr. Mt. 26,39. i Jn 12,27.) Medjutim, to nije poslednja rec; jer Hristos je prosao kroz smrt, nacinio od nje pashu: prolazak, radosno nam pokazujuci da je zivot jaci od smrti; ali samo onaj zivot koji se crpi iz zajednice sa Bogom Ocem, donoseci nam i pokazujuci krajnji smisao ljudskog postojanja, zajednicu sa Bogom, sto i jeste nase licno vaskrsenje i nase spasenje. Juće se sahranih s Tobom, Hriste; danas ustajem zajedno s Tobom, klice danas crkveni pesnik.

Na radosti danasnjeg dana zasnovana je i jedna od tri karakteristike hriscanskog zivota pored vere i ljubavi: to je nada. Ona je okrenuta ka buducnosti i u svetlosti Vaskrsenja otkriva i objavljuje optimizam celokupne tvorevine. Sve sto je Gospod stvorio nije stvoreno da propadne, da bude unisteno i da nestane; a posebno ne covek, kao kruna stvaranja. Svako od nas je jedinstvena, neponovljiva licnost - unikat; i kao takav, pozvan i prizvan da u zajednici sa Bogom i bliznjima razvija svoju jedinstvenost do u beskonacnost. Svaki pokusaj uniformisanja - pa cak i u nasem verskom zivotu, svodjenja coveka na broj u masi i time zapravo njegovo nipodastavanje, greh je protiv Vaskrsenja i zelje Bozje da svi mi u zajednici - ali kao razlicite licnosti - postojimo u vecnosti. Vaskrsenjem su uklonjene i pobedjene sve prepreke u razvoju i rastu covekove licnosti, a posebno ona najveća: smrt.

Nada, kao temeljna hriscanska osobina, okrenuta je buducnosti i neraskidivo povezana sa teznjom ka vrlini. Vrlina je konkretizacija nase nade, i kao takva znak raspoznavanja svih onih koji imaju nade. U sadasnjem trenutku nase istorije, svi mi gajimo nadu da cemo izgraditi novo drustvo i novu drzavu razlicitu od one u kojoj smo ziveli. Reformama i zakonima se moze nesto uciniti; ali tek teznjom ka vrlini se na pravi nacin stupa na put borbe protiv zla- kako u nasem licnom, tako i u drustvenom zivotu. Hriscanstvo ne gaji nadu da se u okvirima istorije moze postici Carstvo Nebesko, niti bilo kakvo idealno drustvo; ali svi mi svojim naporima protiv zla i stremljenjem ka vrlini mozemo spreciti da se zivot na zemlji - na ovim nasim prostorima - pretvori u pakao... na sta je on suvise cesto licio u

proteklih pedeset godina.,,Novo" znaci opredeljenje za vrlinu ,,novo" znaci budjenje nade, ,,novo"znaci sagledati celokupni licni i drustveni zivot u svetlosti Vaskrsenja, radosti i opredeljenja za Zivot, jer staro je nepovratno proslo i Vaskrsenjem Hristovim unisteno.

U znaku ove radosti, pozdravljamo vas pobedonosnim pozdravom:

HRISTOS VASKRSE!

Dano u Patrijarsiji srpskoj u Beogradu, o Vaskrsu 2001. godine.

Vasi molitvenici pred Vaskrsnim Gospodom:

Arhiepiskop pecki, Mitropolit beogradsko-karlovacki i Patrijarh srpski PAVLE

Mitropolit zagrebacko - ljubljanski JOVAN
 Mitropolit crnogorsko-primorski AMFILOHIJE
 Mitropolit srednjezapadnoamericki HRISTOFOR
 Mitropolit dabrobosanski NIKOLAJ
 Episkop zicki STEFAN
 Episkop sumadijski SAVA
 Episkop sabacko-valjevski LAVRENTIJE
 Episkop budimski DANILO
 Episkop niski IRINEJ
 Episkop zvornicko-tuzlanski VASILIJE
 Episkop sremski VASILIJE
 Episkop banjalucki JEFREM
 Episkop-Administrator temisvarski LUKIJAN
 Episkop kanadski GEORGIJE
 Episkop australijsko-novozelandski Mitropolije novogracanicke NIKANOR
 Episkop za Ameriku i Kanadu Mitropolije novogracanicke LONGIN
 Episkop istocnoamericki MITROFAN
 Episkop banatski HRIZOSTOM
 Episkop backi IRINEJ
 Episkop britansko-skandinavski DOSITEJ
 Episkop rasko-prizrenski ARTEMIJE
 Episkop b. zahumsko-hercegovacki ATANASIJE
 Episkop bihacksko-petrovacki HRIZOSTOM
 Episkop osecko-poljski i baranjski LUKIJAN
 Episkop srednjoevropski KONSTANTIN
 Episkop b. zapadnoevropski DAMASKIN
 Episkop zapadnoevropski LUKA
 Episkop timocki JUSTIN
 Episkop vranjski PAHOMIJE
 Episkop zapadnoamericki JOVAN
 Episkop slavonski SAVA
 Episkop branicevski IGNJATIJE
 Episkop milesevski FILARET
 Episkop dalmatinski FOTIJE
 Episkop zahumsko-hercegovacki GRIGORIJE
 Episkop hvostanski ATANASIJE
 Episkop budimljanski JOANIKIJE
 Episkop jegarski PORFIRIJE

Avva Justin Celjski

STRASNI SUD NAD BOGOM (odlomci)

Nikada nije bilo manje Boga u coveku draga braco, nego - danas; nikada manje Boga na zemlji nego - danas. Danas se djavo ovaplotio u coveka, da bi razovaplotio Bogocoveka. Danas se sve zlo uselilo u telo coveka, da bi Boga isteralo iz tela. Danas se sav pakao preseli na zemlju; da li se iko seca da je zemlja ikada raj bila? Danasnji pad covekov je neizmerno veci od prvog pada; onda je covek otpao od Boga, a danas je - raspeo Boga, ubio Boga. Covece, kako ti je ime, ako ne djavo? No sta ja govorim? To je uvreda za djavola. Djavo nikad nije bio tako zao, tako umetnicki zao kao covek. Gospod Hristos je i u pakao sisao, ali ga tamo raspeli nisu. A mi smo Ga raspeli! Zar ljudi nisu gori od djavola; zar

zemlja nije paklenija od pakla? Iz pakla nisu proterali Hrista; a ljudi su Ga danas proterali sa zemlje, proterali iz tela svog, iz duse, iz grada svog....

Zaboravite sve dane pre i posle Velikog Petka; svedite coveka u granice Velikog Petka, - nije li on zenica sviju zala, trkaliste svih iskusenja, steciste svih gadosti? Nije li danas zemlja poludela u coveku? Nije li danas covек, ubijajuci Bogocoveka, dokazao da je zaista - ludilo zemlje?

Ni Strasni Sud, braco, nece biti strasniji od Velikog Petka. Ne, on ce biti nesumljivo manje strasan, jer ce onda Bog suditi coveka, a danas covек sudi Boga. Danas je Strasni Sud za Boga; sudi mu covecanstvo. Danas covек ocenjuje Boga; ocenjuje Ga sa trideset srebrnika. Hrista sa trideset srebrnika! - Zar je to poslednja cena? Zar je Juda nasa poslednja rec o Hristu?...

Danas su ne djavoli, ne zverovi, ne sakali, vec ljudi ispleli venac od trnja i na glavu Hristovu metnuli. Trnovim vencem kite Onog Koji je coveka okitio besmrcom. Trnov venac plete covecanstvo oko glave Onoga Koji je venac od zvezda ispleo oko zemlje! Trnov venac pletem i ja, i ti, prijatelju, ako sam srebroljubac, ako sam bludnik, ako sam preljubocinac, ako sam hulnik, ako sam nemilostiv, ako sam gnevljiv, ako sam nedarezljiv, ako gresne misli mislim, ako necista osecanja imam, ako vere nemam, ako ljubavi nemam. Svaki greh moj, svaki greh tvoj, svaki greh nas, trn je koji umecemo u prokleti venac koji izbezumljeno covecanstvo neprestano plete oko glave Gospoda Isusa.

U mucenju Boga covек je nemilosrdniji i od djavola. - Vi ne verujete? Cujte sta ocevidac prica: tada mu pljuvahu u lice; - ah, u Njegovo lice, u Njegovo cudesno i carobno lice. - Gospode, zasto im se usta ne ogubase?... Pljuvahu ono divno, ono blago lice koje vise vredi nego sva sazvezdja, nego sva blazenstva... I vi se hvalite covekom. Oh svijajte zastave, moljci i nistavila! Niko, niko ne treba da se stidi sebe kao covек, niko od djavola, niko od zverova, niko od zivotinja. Ljudi pljuju Boga - ima li sta uzasnije od toga? Ljudi biju Boga - ima li sta satanskije od toga? Braco, ako nema pakla, trebalo bi ga izmisliti za ljude, samo za ljude...

I Boga popljuvanog, Boga ismejanog, Boga izbijenog izvodi Pilat pred bogoborce i pita ih: kakvu krivicu nalazite na ovom coveku? - Odgovorite vi slepi, koji ste hristom progledali; vi gluvi, koji ste Hristom proculi; vi hromi, koji ste Hristom prohodali; vi nemi koji ste Hristom progovorili; vi mrtvi koji ste Hristom vaskrsili! - I odgovorise bezumni, i povikase pomamni: Raspni ga, raspni! Zlocinac je!...

Raspeli smo Boga. Covece, sta hoces dalje? da nije razbojnika blagorazumnog - ne bi za te bilo opravdanja. Da nije njega - zemlja bi ostala zauvek pakao. Kada su se o Hrista sablaznili svi ucenici, razbojnik Ga je ispovedio kao Gospoda i kao Cara: opomenime se, Gospode, kad dodjes u carstvo tvoje! Razbojnik je nasa nada, jer je poverovao u hrista kao Boga onda, kada su svi bili izgubili veru u Njega, jer je poverovao u Isusa kao Gospoda onda kada je Isus bio porugan, ismejan, izmucen, kada je bio u najsramnijem položaju, kada je kao svaki covек stradao i mucio se uzasno.

No dok ljudi pljuju Boga, dok ljudi raspinju Boga, dotle sva priroda protestuje protiv toga...

Strasni je udes Hristov i danas na zemlji, braco. Svaki moj greh je - Veliki Petak za Njega. Cetiri moja greha, i vec sam raspeo Gospoda Hrista. Svaki tvoj greh, brate, veca je muka za Njega, nego za tebe i za mene. Cineci grehe, ti ga razapinjes. Svaka necista misao, svako pohotljivo osecanje rice i urla: raspni ga, raspni! Nije li sav zivot nas na zemlji - nezalazni Veliki Petak za Gospoda Hrista? Svaki greh moj klinac je koji zabijam u ruke Gospoda krotkog; svaka strast moja - trn je; sve strasti moje - trnov su venac koji ja na glavu Hristovu mecem...

Ne samo za Gospoda Hrista, braco, vec i za sve Hristonosce - zivot na zemlji je nezalazni Veliki Petak. Sto vise Hrista u sebi imas, sve te vise gone... Trpljenjem pobjedjuj mucitelje kao i Gospod... To je put pobjede; put kojim je jednom za svagda proputio Gospod Isus, on kroz stradanja vodi u - vaskrsenje. Mi smo na tom putu; na jedinom putu koji završava vaskrsenjem, ako blagosiljamo one koji nas kunu, ako dobro cinimo onima koji nas mrze, ako ljubimo neprijatelje svoje, ako se protivimo zlu dobrom, ako se ne gnevimo kad nas vredjaju, ako molimo kad hule na nas, ako s molitvom podnosimo kad pljuju na nas. Mi smo sigurni na putu koji završava trijumfalnom pobjedom nad smrću, ako se i onda kada nas raspinju Hristovom molitvom molimo za mucitelje svoje; „Oce, oprosti im, jer ne znaju sta rade". Amin.

SRPSKI CARIGRAD

Srpski Carigrad, Theranda a onda Prizren. Da, Prizren stari srpski grad na Bistrici. O koliko li si samo lep da na ovom svetu ni ne postoje reci koje mogu da iskazu tvoju lepotu. Ne, to ne moze znati onaj koji te nije video, ko nije prolazio tvojim ulicama, gazio tvojom kaldrmom, pio tvoju hladnu vodu sa sadrvana i ko te nije pogledao sa vrha Dusanovog grada. Ali sve to znam ja koja te se seca, kao najlepseg raja na zemlji. Oprosti mi Prizrene sto ti se za sada vracam samo u mislima a ne stvarno jer i sam znas da su to hteli neki mnogo zli ljudi, a ne ljudi koji su se u Tebi i za Tebe ziveli.

Vreme je Veliko posta. Dolazi i veliki praznik svih nas - Vaskrs, a ti si bez svojih vernika, svojih hriscana. Kakva je to tvoja muka i iskusenje! Sada sam i ja u velikom iskusenju, jer sam u nekom drugom gradu surovom i hladnom . Ovde je sve drugacije. Ne cuje se ovde Bistrica, bistrija od svake

suze, ne mirise ovde tvoj jorgovan jer ga nema. Ne vidjam ovde tvoje ljude jer su se svi razbezali na sve strane. Post je a ja nisam u crkvi Svetog Djordja, ne cujem vise pojanje prizrenskih bogoslova, zvona Bogorodice Ljeviske... Ne ovde nista nije kao u Tebi.

Priblizava se najradosnija Nedelja i Vaskrs kome smo se nekada zajedno radovali. Srce mi se steze kad samo pomislim na onu reku ljudi odevenu u najlepša odela koja u ponoc sa nestrpljenjem pali svece kod oltara, a onda laganim hodom izlazi iz crkve koracajuci tiho da ne remeti mir, kruzi oko crkve pevajuci molitvu. Ne bese ta noc nigde lepša na celom Kosovu. Kako li si tuzan grade moj.

Katarina Petkovic

USKRSNJA REC SVETOG JOVANA ZLATOUSTOG

Ako je ko pobožan i bogoljubiv, neka se nasladjuje ovim divnim i svetlim slavljem. Ako je ko blagorazumni sluga, neka radujuci se udje u radost Gospoda svoga. Ako se ko namucio posteci se, neka sada primi platu. Ako je ko od prvoga casa radio, neka danas primi pravedan dug. Ako je ko dosao posle treceg casa, neka praznuje sa zahvalnoscu. Ako je ko stigao posle sestoga casa, neka nimalo ne sumnja, jer nicim nece biti ostecen. Ako je ko propustio i deveti cas, neka prisupi ne kolebajuci se nimalo. Ako je ko stigao tek u jedanaesti cas, neka se ne plasi zakasnjenja: jer ovaj divni Gospodar prima poslednjeg kao i prvog, odmara onog koji je dosao u jedanaesti cas, kao i onog koji je radio od prvog casa. I poslednjeg miluje, i prvoga dvori; i onome daje, i ovome daruje; i dela prima, i nameru celiva; i i delanje ceni, i prinos hvali. Stoga dakle, udjite svi u radost Gospoda svoga; i prvi i drugi platu primite; bogati i ubogi, jedan s drugim likujte; uzdrzljivci i lenjivci, dan postujte; vi koji ste postili i koji niste postili, veselite se danas! Trpeza je prepuna, nasladjujte se obilato svi! Tele je ugojeno; neka niko ne izadje gladan; svi se nasladjujte gozbom vere; svi uzivajte u bogatsvu dobrote! Neka niko ne oplakuje siromastinu, jer se javi opšte carstvo. Neka niko ne tugije zbog grehova, jer oprostaj zasija iz groba. Neka se niko ne boji smrti, jer nas oslobodi Spasova smrt: ugasi je Onaj koga je ona drzala, zapleni ad Onaj koji sidje u ad, ugorca se ad okusivši telo Njegovo. I predvidjajuci to, Isaija zaklikta: Ad se ugorca susrevši Te dole; ugorca se, jer opusti; ugorca se jer bi ismejani; ugorca se, jer se umrtvi; ugorca se, jer bi srušen; ugorca se, jer bi okovan; primi telo Hristovo, a naidje na Boga; primi zemlju, a srete nebo; primi ono sto vide, a pade u ono sto ne vide. Smrti, gde ti je zalac? Ade, gde ti je pobeda? Vaskrse Hristos, i ti se stroposta. Vaskrse Hristos, i padose demoni. Vaskrse Hristos, i raduju se andjeli. Vaskrse Hristos, i zivot zivuje. Vaskrse Hristos, i ni jednog mrtvog u grobu. Jer Hristos, ustavši iz mrtvih, postade prvina preminulih. Njemu slava i vlast kroza sve vekove. Amin.

MEMORANDUM O SACUVANJU UMETNICKOG, KULTURNOG I VERSKOG NASLEDJA KOSOVA

Ucesnici dijaloga, koji je u PIZI organizovala Visoka obrazovna ustanova „Normale“, 29. i 30. marta 2001. godine, smatrali su za potrebno da privuku paznju vlasti na neke tacke od vitalnog znacaja. Smatramo da bi to moglo da se sazme u sledecem:

1. Kosovo je mesto (sediste) kulturnog, verskog i umetnickog nasledja najvise vrednosti, koje ne samo da svedoci prisustvo razlicitih religija i kultura, nego i vitalno raskrsce kultura zapadne i istocne Evrope. Ovo nasledje pripada covecanstvu i mora da se zastiti i sacuva, bilo kojoj kulturi i religiji da pripada.
2. Umetnicko, kulturno i religijsko (versko) nasledje Kosova, pokretna i nepokretna dobra, pretrpelo je i nastavlja da trpi najteže štete i razaranja, ne samo kao posledica ratnih dejstava i pojedinacnih akata vandalizma, nego i zbog prestajanja ili smanjivanja nadgledanja i odrzavanja ovog umetnickog nasledja. Nebriga koju su pospesile aktuelne politicke i administrativne nesigurnosti, mogu da uzrokuju nepopravljivu stetu, koje bi se, trenutnim intervencijama mogle lako sanirati.
3. Zastita umetnicnog, kulturnog i verskog nasledja Kosova je takav problem koji se ne može resiti osim u neophodnom kontekstu otvorenog dijaloga postovanja izmedju naroda, kultura i religija koje su u ovoj regiji prebivale i sapostojale (koegzistirale) vec vekovima. Postovanje istorije i spomenika sa jedne strane, a sa druge strane licnosti (=zivih ljudi), dva su aspekta istog problema, i njima ce istovremeno biti posvecena velika paznja.
4. Sa krajnjom hitnoscu bice izvršen tačan, verodostojan i sistematican pregled problema mesta

konzervacije umetnickog, kulturnog i verskog nasledja Kosova, rizika kojima ce ono biti izloženo, garantujući pristupacnost svim spomenicima. U isto vreme treba pristupiti pregledu, isto tako tacnom, verodostojnom i sistematicnom, svih inicijativa koje su preduzete ili su u toku razrade, bilo od lokalnih ili nelokalnih organizacija, vladinih i nevladinih, ili od medjunarodnih organa.

5. Krajnje je vazno koordinirati specificne inicijative u okviru aktuelne privremene administracije Kosova, ali isto tako prikupiti sve dostupne informacije o projektima restauracije, dokumentaciji i inicijativama koje su organi tadašnje jugoslovenske vlasti preduzimali tokom poslednjih decenija, ostajuci pri tom stalno u punoj saglasnosti sa svim verskim vlastima kojima su spomenici povereni.

6. Smatra se da UNESCO može doprineti suocavanju sa problemom, pre svega posvecujuci osobitu i usmerenu paznju spomenicima Kosova bilo u njihovoj kompleksnosti ili individualnosti favorizujuci poznavanje i zastitu.

7. Duboko se preporucuje da Haska Konvencija iz 1954. godine o kulturnim dobrima u podrucjima pogodjenim ratnim konfliktima, pregledana i obnovljena u svetlu najnovijih iskustava, bude sto brze ratifikovana, pazeci da je se strogo pridrzavaju sve zainteresovane strane.

8. Duboko se preporucuje da se, paralelno sa pregledom problema i inicijativa iz tacke 4, smesta krene s pocetkom novih operacija sistematske restauracije, strogim i garantovanim metodama, na nekim spomenicima gde je veci rizik nepopravive stete.

9. Preporucuje se da se u takvim restauratorskim postupcima maksimalno koriste, na osnovu paritetnih dogovora, lokalna iskustva i sposobnosti, i da mesta restauratorskih radova postanu „in situ“ škole za obrazovanje novih radnika.

10. Naglasava se korektan i efikasan pristup problemu zastite verskih, kulturnih i umetnickih dobara Kosova može da ima odlucujuci doprinos procesu mira i ekonomije u regionu.

(gornji tekst prihvatili su svi ucesnici skupa), a podnela ga je Vladi republike Italije, organizator skupa **SCUOLA NORMALE SUPERIORE DI PISA**

Pravoslavni Episkop

Eparhije rasko-prizrenske

Br.SI.

06. april 2001. Prizren-Gracanica

**VLADI REPUBLIKE SRBIJE
BEOGRAD
POSTOVANA GOSPODO,**

Položaj i stanje srpskog naroda na Kosovu i Metohiji, i posebno položaj i stanje Srpske Pravoslavne Crkve, primoravaju Nas da Vam se obratimo ovim dopisom.

ne sumnjamo ni najmanje da ste dovoljno upoznati sa teskocama sa kojima se preostali srpski narod na Kosovu i Metohiji svakodnevno suocava. Ali, da bi Vam situacija bila jos jasnija, te da biste mogli preduzeti odgovarajuće mere u razresavanju nagomilanih problema, slobodni smo dostaviti Vam u prilogu ovog dopisa ZAKLJUČKE Srpskog Nacionalnog veca Kosova i Metohije donesene na sednici 25. marta t.g. u manastiru Gracanici, a objavljene u nasem biltenu „Glasnik Kosova i Metohije“, br. 52, na stranicama 5 i 6.

U tim zakljucima su nabrojani i navedeni glavni problemi (nikako svi) koji nas muce, kao i misljenja i stavovi SNV KiM sta bi trebalo uciniti da se bar neki od tih problema rese.

Ono sto bismo ovde dodali jesu problemi u zivotu i radu SPC na Kosovu i Metohiji, odn. Eparhiji rasko-prizrenskoj nastali kao posledica ratnih i poratnih zbivanja u zadnje tri godine.

Umesto da Vam o tome pisemo, smatramo da bi bilo celishodnije (ako to pravila dozvoljavaju) da budemo pozvani u narednu sednicu Vlade da bismo Vas usmeno o svemu tome upoznali, sto bi bilo od koristi kako za Crkvu tako i za drzavu.

U nadi da ce ovaj nas predlog naici na puno razumevanje u Srpskoj Vladi, svima Vam cestita srecne vaskrsnje praznike uz pozdrav

HRISTOS VASKRSE! - VAISTINU VASKRSE!

*Episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski
+ARTEMIJE*

25. mart 2001. godine Gracanica

Srpsko Nacionalno Vece Kosova i Metohije na svojoj OSMOJ sednici odrzanoj 25. marta 2001. godine u konaku manastira Gracanica posle rasprave o svim pitanjima dnevnog reda usvojilo je sledece

ZAKLJUCKE

1. Vece jednoglasno usvaja Izvestaj delegacije Srpskog nacionalnog veka Kosova i Metohije o poseti SAD i Ceskoj Republici koji je podneo predsednik Veka Episkop Rasko-prizrenski dr Artemije (Radosavljevic)

Delegacija je upoznala novu americku administraciju i javnost kao i rukovodstvo Ceske i cesku javnost sa dosadasnjim stradanjima i sadasnjem položaju Srba na Kosovu i Metohiji i o problemu povratka prognanih Srba i pripadnika drugih nealbanskih zajednica na Kosovu i Metohiji.

2. Vece je izrazilo svoju veliku zabrinutost zbog eskalacije albanskog separatistickog ekstremizma i terorizma. Poslednjih nedelja oruzanu agresivnost teroristi su prosirili van administrativnih granica Kosova i Metohije prema centralnoj Srbiji, ali i van Jugoslavije u susednoj BRJ Makedoniji. Albanci su u ovim oruzanim sukobima sa pripadnicima bezbednosti Srbije i Jugoslavije kao i Makedonije stavili do znanja celom svetu da njihov cilj nisu ljudska prava i slobode, vec stvaranje velike Albanije.

SNV upozorava da, ako medjunarodna zajednica, a posebno velike sile ne sprece sadasnju eskalaciju oruzanih sukoba, oni se uskoro mogu prosiriti i na Crnu Goru sto preti opasnost da dodje do rata siri razmera na Balkanu, u koji ce se neizbežno uvuci, pored Makedonije i Jugoslavije, Grcka, Albanija i Bugarska. Zato Vece apeluje na vlade velikih sila, a posebno na SAD da svojim uticajem sprece eskalaciju rata na ovim prostorima Balkana.

3. Ucesnici sednice konstatovali su da je saradnja sa organima medjunarodne zajednice na Kosovu i Metohiji (UNMIK, KFOR, OEBS, UNHCR i druge) nuzna i neophodna na svima nivoima i da je ona u prvom redu u interesu srpske zajednice na Kosovu i Metohiji, a i u interesu drzava Srbije i Jugoslavije. Participacija u prelazne organe UNMIK-a i u lokalne administrativne kancelarije UNMIK-a za srpsku zajednicu su jedan od konkretnih vidova saradnje srpske zajednice sa medjunarodnom zajednicom na Kosovu i Metohiji.

4. SNV Kosova i Metohije ocekuje od Vlada Srbije i SR Jugoslavije jasnu strategiju, opredeljenja i stavove za Kosovo i Metohiju koji ce biti osnova, vodilja i okvir za delovanje na Kosovu i Metohiji svih subjektivnih srpskih nacionalnih i drzavnih faktora. To je baza i osnovno polaziste zajednickog delovanja i istovremeno brana medjusobnih nesuglasica u srpskom narodu.

5. U interesu opstanka i povratka prognanih Srba na Kosovo i Metohiju i u interesu plodotvornog jedinstvenog delovanja srpske zajednice na Kosovu i Metohiji potrebno je postici srpski konsenzus za osnovna vitalna pitanja od interesa za srpsku zajednicu i od interesa za drzave Srbiju i Jugoslaviju na ovim prostorima.

U tom cilju SNV Kosova i Metohije ponovo isticu potrebu i trazi od Predsednika SR Jugoslavije i predsednika Vlade Srbije da hitno zakazu zajednicki sastanak svih relevantnih politickih snaga Srba na Kosovu i Metohiji i predstavnika Vlada Srbije i SR Jugoslavije na kome bi se razgovaralo i postigao srpski konsenzus o vitalnim pitanjima.

6. Vece upozorava Vladu Srbije i Vladu SRJ, kao i srpsku i jugoslovensku javnost sa usled nepostojanja strategije i koncepta Vlade Srbije i Vlade SR Jugoslavije o Kosovu i Metohiji, kao i zbog nepostojanja srpskog konsenzusa, na Kosovu i Metohiji se plasiraju interno i transparentno razlicita shvatanja, pogledi, licni i grupni stavovi, sto je stvorilo i stvara veliku dezorijentaciju i konfuziju i sto nanosi veliku politicku stetu srpskoj zajednici, ali i krnji medjunarodni ugled drzavi Srbiji i SRJ. Takvo stanje je izvor svakodnevnih medjusobnih trvenja i sukoba u srpskoj zajednici na Kosovu i Metohiji i prognanih Srba van Kosova i Metohije. To stvara izrazeno nepovoljno gledanje naroda na novu demokratsku vlast u Beogradu.

7. Razlike, nejedinstvo i politicki sukobi se poslednjih meseci ispoljavaju i zaostavaju na veoma konkretnim pitanjima saradnje ili nesaradnje sa organima medjunarodne zajednice. Ta pitanja su sledeca:

- Participacija srpske zajednice u lokalnim organima UNMIK-a,
- Lokalni organi UNMIK-a,
- Odnos prema nasim bivsim lokalnim samoupravnim opstinama koje su postojale i delovale do uspostavljanja vlasti medjunarodne zajednice (Protektorata na Kosovu), a koje nisu odlukom drzave Srbije ugasene. Formalno postoje kao paralelna samouprava, ali bez aktivne uloge delovanja. Postoje kao partijske institucije SPS-a bez formalne saglasnosti medjunarodne zajednice. Odnos prema preduzecima i institucijama koje su u celini ili delimicno dislocirane i pitanje isplate plata radnicima koji sada ne rade, odnos prema onima koji nista ne primaju i dr.

- Lokalne administrativne kancelarije UNMIK-a za srpsku zajednicu u etnicki mesovitim opstinama, gde su Srbi u manjini i ne mogu da ostvaruju svoja gradjanska prava u organima uprave zbog bezbednosnih razloga i diskriminatorskog odnosa albanskih ekstremista i terorista,
- Ukljucivanje Srba u policijskim i sudskim organima UNMIK-a,
- Pitanje registracije stanovništva srpske zajednice na Kosovu i Metohiji i registracija prognanih Srba sa Kosova i Metohije kao i pitanje izlaska Srba na izbore,
- Pitanje registracije motornih vozila,
- Ukljucivanje Srba u Kosovski zastitni Korpus (KZK) koji je sastavljen od pripadnika takozvane OVK i koji je pod komandom bivseg komandnog rukovodstva OVK,
- Potpisivanje kratkorocnih ugovora koji je UNMIK ponudio prosvetnim radnicima radi isplate dodatka (kako oni kazu stipendija) i dr.

Za odgovore na sva napred nabrojana i mnoga druga pitanja cekaju se nekoliko meseci i do Vlade, ali odgovora nema. Ona su postala izvor nesuglasica i sukoba u srpskoj zajednici ali i barometar raspolozenja i neraspolozenja naroda prema novoj demokratskoj vlasti u Beogradu.

8. Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti OUN clast Srbije i SRJ na Kosovu i Metohiji je prisutna samo preko Komiteta za saradnju sa KFOR-om i UNMIK-om. Komitet je jedini legitimni organ drzave Srbije i SRJ na Kosovu i Metohiji. Na zalost taj komitet ni dan danas ne funkcioniše.

Najjaca i najsigurnija kopca vlasti Srbije i SRJ sa medjunarodnom zajednicom na ostvarivanju interesa srpske zajednice i interesa drzave za sada su predstavnici srpske zajednice koji vec odavno participiraju u organima UNMIK-a. Zato je participacija Srba, kao i otvaranje i delovanje lokalnih administrativnih kancelarija UNMIK-a za srpsku zajednicu izuzetno vazan faktor za stvaranje uslova za opstanak preostalih i stvaranje uslova za povratak prognanih Srba na Kosovo i Metohiju.

Svaki izlazak Komiteta SRJ iz okvira Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti moze dovesti do remecenja odnosa SRJ sa medjunarodnom zajednicom sa negativnim posledicama.

SNV Kososva i Metohije izrazava svoju spremnost da saradjuje sa komitetom i u Komitetu SRJ na svim pitanjima koja su u interesu srpske zajednice na Kosovu i Metohiji i u interesu drzave Srbije i SRJ, ukoliko Komitet SRJ bude radio i konkretno sprovodio strateska opredeljenja, stavove i odluke Vlade SRJ i Vlade Republike Srbije.

9. SNV Kosova i Metohije istice da je povratak prognanih, izgnanih i raseljenih lica na Kosovo i Metohiji prvorazredni, akutan i tezak, ali i osetljiv zadatak. On trazi veoma organizovano, sinhronizovano i odgovorno angazovanje svih subjektivnih faktora u srpskoj zajednici na Kosovu i Metohiji, ali i angazovanje odgovarajucih organa Republike Srbije i SRJ, kao i organa UNMIK-a, UNHCR-a, KFOR-a i OEBS-a. Samo zajednickim, koordinisanim i organizivanim radom mogu se ocekivati izvesni rezultati. Na taj nacin bi se smanjila i opstrukcija usmerena protiv povratka Srba na Kosovo i Metohiju od strane albanskih separatistickih ekstremista i terorista. U tom cilju Vece ocekuje posebno angazovanje i komiteta za povratak prognanih Srba pri UNMIK-u kao i organa Vlade Srbije i Vlade SRJ.

10. Vece pozdravlja susret predstavnika Vlade SR Jugoslavije i predstavnika OEBS-a i podrzava njihovu inicijativu za organizovanje registracije srpskog stanovništva i za registraciju prognanih, izbeglih i raseljenih Srba van Kosova i Metohije. Registraciju Srba treba izvesti po propisima, kriterijumima i uputstvima OEBS-a koji su vazili za popis stanovništva na Kosovu i Metohiji prosle 2000. godine.

11. Vece istice da je pravni okvir za organizaciju i izbor prelaznih organa vlasti na Kosovu i Metohiji veoma vazan dokument. Pravni okvir mora biti u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti OUN. Usled nedostatka pravnih eksperata iz ustavnog prava Srba na Kosovu i Metohiji, srpska zajednica sada nema svog predstavnika pravnog eksperta u Radnoj grupi UNMIK-a. Radna grupa radi bez Srba. Zato SNV trazi od Vlada Srbije i SRJ da pronadju eksperte za rad na izradi pravnog okvira UNMIK-a.

12. Vece smatra da ce izlazak Srba na predstojece pokrajinske izbore zavisiti u prvom redu od sadrzine pravnog okvira za organizaciju prelaznih organa vlasti na Kosovu i Metohiji, od nacina izbora i od bezbednosnih uslova za ucesce i rad Srba u tim prelaznim organima na Kosovu i Metohiji. Po tom pitanju SNV Kosova i Metohije sledice uputstva i stav svoje drzave SR Jugoslavije i svoje Republike Srbije.

To namece potrebu da medjunarodna zajednica radi na stvaranju uslova kako bi Srbi na Kosovu i Metohiji izašli na predstojece izbore.

13. Vece podrzava sve aktivnosti medjunarodnih nevladinih organizacija koje se odvijaju na raznim nivoima u funkciji sprecavanja medjuetnickih sukoba i na iznalazenju resenja za stvaranje demokratskog i multietnickog drustva na Kosovu i Metohiji, kao i na pruzanju pomoci na brzem ekonomskom ozdravljenju Pokrajine,

*Srpsko Nacionalno Vece Kosova i Metohije
Predsednik Episkop Rasko-prizrenski
dr Artemije (Radosavljevic)*

Jovan Cirilov
MILOSEVIK

Iako se njime bave vec trinaest godina, vecina svetskih politicara, spikera, komentatora zovu ga svakako, samo ne tacno: Milosevik, Milosevic ili u najboljem slucaju Milosevic.

Ne znam kako da covek ima poverenja u njihove suptilne analize njegove licnosti, politike i sudbine, kada nisu u stanju da se raspitaju kako se covek zove i onda to zapamte. A toliko ih opседа. cesto vise nego nas.

Milosevica su u velikoj meri stvorili oni koji su ga bez ikakvih legitimnih prava proglasili garantom odluka u bosanskohercegovačkoj krizi. Argument je bio sadržan u sumnjivoj formuli "strongmen sa Balkana", u kojoj je sadržana cela filozofija prava jaceg kojim se oni obilno koriste. Oni su realpolitricari, a realpolitricari odjednom odluce da ga puste niz vodu. A zatim su sledili istu logiku, bez pravosnazne odluke Ujedinjenih nacija bombarduju Jugoslaviju, te unistavaju "kolateralno" i one zbog kojih su bombardovali ovu teritoriju da bi ih spasli. Igram slucaja bio sam proslog dramaticnog vikenda izvan zemlje i obilno citao stranu stampu.

Reporteri sa lica mesta vajkali su se puna dva dana to u Beogradu na ulici nailaze na neki svet kojima je "dosadno da pricaju u Miloseviku". Osim, kako to opisuju, strani novinari, "sacice osedelih glava u iznosnim odelima" koji Milosevica brane poslednjim atomima svojih starackihsnaga.

A ljudima je dosta bivseg predsednika o vratu. Ne mogu vise da cuju njegovo ime, kako god bilo izgovoreno. zele da ih prodje ta mora. Znam mnoge koji bi ga odmah isporucili Hagu da mu se sudi u delu sveta koji ga je dobrim delom i stvorio.

Za onaj deo krivice to su ga delom i oni stvorili, to su se upecali na populisticke parole, ovaj narod je vec dosta ispastao, ispasta i ispastace. Tu su tezak zivot, oskrnavljena reputacija, uznemirena savest i zlude misli.

U ponedeljak na prvoj stranici "Herald tribjuna" osvanuo je retko precizan komentar: "Relevantna rasprava o Milosevicevom znacaju i ulozi u ratovima koji su opustosili prethodnu Jugoslaviju i zastrasili svet - kao i uloga drugih kljucnih ucesnika, kako regionalnih, tako i internacionalnih - sada ce tek biti mogucna."

Uzgred budi receno, prezime Milosevic je patronim od imena slovenskog porekla Milo, koje ocigledno potice od prideva mio, kao i imena Miodrag, Milutin, Milijan, Mile, Milivoje itd.

Iz helsinskog odbora za ljudska prava
ZAMERAJU KOSTUNICI TO STO TRAZI NESTALE SRBE

Helsinski odbor za ljudska prava u Srbiji prozvao je juce jugoslovenskog predsednika zato sto je rekao da nece da mu pomijnu zatvorene Albance u Srbiji dok se ne rasvetli sudbina bar jednog nestalog Srbina na Kosovu i Metohiji.

U otvorenom pismu Vojislavu Kostunici, taj odbor je izrazio "duboku zabrinutost" i okarakterisao kao neustavnu njegovu izjavu na sastanku s porodicama osetih i nestalih Srba, predlozivsi mu da je demantuje "ukoliko su ga mediji pogresno citirali".

Ako je izjava tacna, "ona sugerise krajnje nemoralnu ideju o trgovini ljudima", tvrdi Helsinski odbor povodom Kostunicine brige o nestalim Srbima.

Ta organizacija smatra da "ovakve njegove nesmotrene izjave samo dodatno mogu pogorsati ionako tezak položaj gradjana srpske nacionalnosti na Kosovu" i da "treba da prihvati i svoj deo odgovornosti za eventualne nezeljene posledice", izrazivi nadu da ce Kostunica "primedbe shvatiti kao dobronamerne".

(Tanjug)

Predsednik Kostunica primio sefa Unmika na Kosmetu
PITANJE OTETIH OZBILJAN PROBLEM JUGOSLAVIJE

Hakerupu predat spisak s imenima nestale dece na Kosmetu
BEOGRAD - Pitanja bezbednosti preostalih Srba i ostalih nealbanaca na Kosmetu, raseljenih lica i njihov povratak kao i problem raseljenih lica bile su glavne teme jucerasnjeg razgovora predsednika SRJ dr Vojislava Kostunice i sefa civilne misije UN na Kosmetu Hansa Hakerupa u Palati federacije u Beogradu.

"Hakerup je izrazio spremnost da se raseljena lica s Kosova i Metohije vrata u one delove gde postoje bezbednosni uslovi", naglasio je predsednik. Kostunica je rekao da poseban problem koji ozbiljno

pritisaka nasu zemlju cini preko 1.300 otetih lica s Kosmeta koji su nestali posle dolaska Unmika u pokrajinu, i naglasio da je sefu Unmika predat poseban spisak od ukupnog broja kidnapovanih na kome se nalaze samo nestala deca.

Predsednik Kostunica je rekao da je u razgovoru bilo reci i o problemu pravnog okvira za Kosmet, Kosovskoj Mitrovici i potrebi da se odnosi izmedju nase zemlje i Unmika regulisu posebnim sporazumom. Sef civilne misije UN Hans Hakerup rekao je novinarima da u radnoj grupi za pravne okvire Kosmeta treba da bude i kosmetski Srbi. On je pozvao kosmetske Srbe i sve koji zive u pokrajini da ucestvuju na izborima.

"Vazno je da se stvori bezbednost na Kosmetu kako bi interno raseljena lica mogla da se vrate i glasaju na izborima", rekao je Hakerup. On je rekao da je dobio uveravanja da ce se brzo resiti problem tzv. djakovacke grupe. Govoreci o problemu nestalih Hakerup je rekao da je vazno da se zajednicki radi na tom pitanju.

- Takodje je neophodno da se urade testovi DNK kako bi mogao da se utvrdi identitet mrtvih na Kosmetu, rekao je sef Unmika.

Hakerup se nasmesio

Nekoliko stotina clanova porodica otetih Kosovaca protestovalo je ispred Palate federacije trazeci oslobadjanje svojih najmilijih. Povicima "Oteti su nevini", "Vratite nam nase", "Hocemo na Kosovo", okupljeni su trazili susret sa sefom Unmika. Medjutim, Hakerup je posle susreta s predsednikom SRJ samo smeskom i mahanjem odgovorio na zahteve uplakanih porodica. Podsetimo, protesti koji su poceli u sredu prepodne ispred ruske ambasade i Savezne skupstine nastavljeni su i ispred Palate federacije gde su clanovi porodica otetih proveli noc.

Rodbina nestalih na Kosovu resena da ni posle dve godine ne odustane od traganja IL' ZIVOTI, ILI KOSTI

Od jedne do druge ambasade, od jednog do drugog stranog gosta... Ljudi koji zive od nade za svoje rodjene, razocarani, ostavljeni, veruju da je napravljen mali korak napred Kosovski Albanci koji se nalaze u zatvorima u Srbiji moraju biti odmah pusteni na slobodu da bi Srbija dobila drugu transu americke finansijske pomoci - glasi "presuda" sa nedavno odrzane sednice Komiteta za medjunarodne odnose Kongresa SAD. Kongresmeni su ocenili da je odlaganje resavanja sudbine albanskih zatocenika glavna prepreka resavanju situacije na Kosovu.

Iako je u prici o tragicnim ljudskim sudbinama neukusno govoriti jezikom sturih brojki, upada u oci da je Amerika zabrinuta za 600 zatvorenih Albanaca, dok se usud 1300 nestalih Srba sa Kosmeta, koliko ih je prema podacima Udruzenja porodica kidnapovanih i nestalih lica na Kosovu i Metohiji, po svemu sudeci, tice iskljucivo njihovih najblizih i poneke humanitarne organizacije. Svet se tek s vremena na vreme, cini se vise reda radi, oglasi ovim povodom.

Tako je pre nekoliko dana ministar inostranih poslova Velike Britanije Robin Kuk tokom posete Beogradu izjavio da ce "medjunarodna zajednica nastaviti s pritiskom da se resi sudbina nestalih". Medjutim, nikada se taj pritisak nije vezivao za uslovljavanje albanske strane.

Cak i kad su brojke u pitanju, tesko je osloniti se na samo jedan izvor kao potpuno pouzdan.

Tako, za razliku od Udruzenja porodica nestalih i kidnapovanih, Medjunarodni komitet Crvenog krsta tvrdi da je od pocetka 1998. godine do danas na Kosovu nestalo 3300 Albanaca i oko 300 Srba.

Jedino u cemu se i jedni i drugi slazu jeste cinjenica da je 20 odsto Srba nestalo pre, pet tokom, a ostalima se svaki trag gubi po prestanku NATO bombardovanja.

Do razlika dolazi zbog prilicno striktnih propisa o prijavljivanju nestalih. Podatke o tome mogu da daju iskljucivo clanovi porodice osoba o kojima je rec. Medjutim, desava se da nestanak jednostavno nema ko da prijavi jer su kidnapovane citave porodice. U ostalim slucajevima procedura se pokrece popunjavanjem zahteva za trazenje, koji se prosledi jugoslovenskim vlastima, Unmiku, Kforu i albanskoj strani.

Na zalost, tu se, bar do sada, obicno sve i završavalo. Uzalud majke, sestre, braca, deca, u potresnim kolonama, obilaze strane ambasade i sa slikama nestalih obigravaju oko drzavnih institucija.

Organizovali su i potpisivanje peticije "Ili zivoti, ili kosti", ali se i u tako velikim gradovima kao sto je Beograd veoma malo ljudi prikljuci ozaloscenima.

Slobodan Milosevic je, dok je bio na celu drzave, odbio da primi porodice nestalih.

Sadasnji predsednik Jugoslavije Vojislav Kostunica pokazao je mnogo vise razumevanja i saosecanja za njihovu tragediju. Oformio je i Komisiju za rad sa nestalima, izbeglicama i raseljenim licima.

Zadatak Komisije je da saradjuje sa vojskom i policijom i da prikupi sve sto je ostalo od podataka.

Vreme odmice, a jos se nista ne zna o Kosticima iz Retimlja, koji su poslednji put vidjeni kad su ih pripadnici OVK kamionom odvezli ka selu Opterusi. Nepoznata je i sudbina Dusana Jocica, Radonje Petrovica, Milivoja Djurisica, porodica Sutakovic, Baljosevic...

Nada i dalje postoji, ali sumnja raste iz dana u dan. Prema ne preterano ohrabrujućim podacima, nedavno objavljenim u beogradskom nedeljniku "Vreme", od 20.500 nestalih u ratu u Bosni, pronadjeno je tek oko dve stotine. Statistika bi rekla - deset odsto...

Kad je o nestalima rec, izmedju jugoslovenske i albanske strane ne postoji dvosmerna komunikacija. "Nedavno su predstavnici jugoslovenske vlasti dostavili albanskoj strani pisma, kvalitetne fotografije i video snimke nekolicine Albanaca sa njihovog spiska nestalih za koje je utvrdjeno da su u zatvorima u Srbiji, na redovnom izdrzavanju kazne. Nisu zauzvrat dobili nikakvu informaciju o nestalima sa srpskog spiska", navodi nedeljnik.

Zivi bez dokaza

Veoma je osetljivo i pitanje kako voditi nestale. Porodice ne odustaju od traganja sve dok ne dobiju nepobitne dokaze da su njihovi najmiliji mrtvi, odnosno dok im nije predato telo. U Vojsci Jugoslavije, medjutim, mnogi nestali pripadnici armije vec se tretiraju kao mrtvi. Prema njihovoj evidenciji, od 1998. do zavrsetka bombardovanja nestala su 33 vojnika i rezervista.

Trgovina nesrecom

Ono sto je za jedne tragedija, za druge predstavlja priliku da se obogate. Razni mesetari tvrde nesrećnim porodicama da imaju podatke o kidnapovanima i da, podmicujuci odredjene ljude, mogu da prekinu agoniju kroz koju oni prolaze. Naravno, i na zalost, od toga nema nista, osim sto pojedinci, bez obzira da li sa srpske ili albanske strane, postaju "tezi" za nekoliko hiljada maraka.

Primopredaja duznosti na celu Kfora

SKIAKER ZAMENIO KABIDJOZUA

PRISTINA (Tanjug) - Italijanski general Karlo Kabidjozu je u petak predao komandu medjunarodnih snaga na Kosovu norveskom generalu Torstenu Skiakeru. Novi komandant Kfora je na ceremoniji predaje duznosti naglasio da ocekuje podrsku i saradnju svih strana i da ce njegov prvi zadatak biti da nastavi sa pojacanom kontrolom granice Kosmeta sa Makedonijom.

Skiaker dolazi na Kosovo sa mesta komandanta NATO Zdruzenog glavnog staba Sever. Norveski general ce predvoditi zajednicku norvesko-dansku komandu Kfora koji sada ima 42.000 vojnika i oficira iz 39 zemalja.

Skiaker je rođen 24 marta 1947. Na slici objavljenoj na zvaničnom Internet sajtu norveskih oruzanih snaga on nosi paradnu uniformu kopnene vojske sa oznakama padobranca.

Skiaker je bio prvi izbor komandanta NATO snaga u Evropi americkog generala Dzozeфа Ralstona. Njegovo postavljenje je potvrdio Vojni komitet Alijanse po preporuci Ralstona u Avgustu proslave godine. "Izazova je mnogo na Kosovu i zelim da postavimo osnovu za razvoj ovog dela Evrope," rekao je general kada je objavljeno njegovo postavljenje.

Skiaker je poceo karijeru u vojsci 1966. godine. Pohadjao je Norvesku Ratnu skolu u Oslo. Sa cinom porucnika sluzio je u jedinicima poljske artiljerije do 1975, a kasnije je bio instruktor u artiljerijskoj skoli.

Skiaker je tri puta pohadjao americke skole za vise oficire, prvi put kao kapetan. Komandu nad severnim krilom NATO je preuzeo 1999. Ozenjen je i ima troje dece.

"Znacajni rezultati"

Karlo Kabidjozu je ocenio da je Kfor sa komandom jugoslovenskih zdruzenih snaga bezbednosti na jugu Srbije postigao "znacajne rezultate". U saopštenju Komande zdruzenih snaga bezbednosti navodi se da se komandant Kfora, u cetvrtak u Merdarama, sastao sa komandantom jugoslovenskih snaga bezbednosti na jugu Srbije, generalom Ninoslavom Krsticem i predsednikom drzavnog Koordinacionog tela Nebojsom Covicem. "General Kabidjozu je odao priznanje Koordinacionom telu i Komandi ZSB i posebno zahvalio predsedniku Covicu i generalu Krsticu", predstavljajuci istovremeno novu Komandu Kfora", stoji u saopštenju. Tom prilikom je dogovoren nastavak razgovora oko ulaska ZSB u Sektor "D" kopnene zone bezbednosti.

